

فهرست اولوئیهای پژوهشی در استانها در سال ۱۳۹۲

(۱) بررسی وضعیت معوقات مالیاتی در استان به تفکیک منابع و علل آن

بیان مسئله و اهمیت موضوع

در هر نظام مالیاتی آخرین مرحله از فرایند مالیات ستانی، وصول مالیات است و در این خصوص دو شاخص میزان و زمان وصول مالیات از شاخص های مهم ارزیابی عملکرد دستگاه مالیاتی محسوب می شوند. در این میان معوقات مالیاتی از مسائل بسیار مهم و در عین حال پر چالش نظام مالیاتی می باشد و به همین دلیل بررسی آن از ابعاد مختلف بالادستی زبانهایی که از این باب بر دولت تحمیل می شود، بسیار حائز اهمیت است. این امر به ویژه در شرایط تورمی دارای اهمیت بیشتری است چرا که عدم دقت در تشخیص وصول به موقع مالیاتها، ارزش درآمدهای مالیاتی واقعی دولت را کاهش می دهد. به هر حال نیایستی فراموش کرد که در هیچ کشوری دستگاه وصول مالیات از کارایی صد در صدی برخوردار نیست و همواره بخش نسبتاً قابل توجهی از مؤدیان به دلایل مختلف از عمل به تکالیف قانونی خود و پرداخت به موقع مالیات اجتناب می کنند. این امر ضمن کاهش ارزش واقعی درآمدهای مالیاتی دولت، هزینه های وصول مالیات را بالا می برد. معوقات مالیاتی به دلایل مختلفی از جمله ضعف قوانین و مقررات مالیاتی، ضعف ضمانت های اجرایی، نوع دیدگاه و تفکر مؤدی نسبت به پرداخت مالیات، کارایی پایین دستگاه وصول مالیات و غیره همواره وجود داشته است. با این حال، شناخت حجم، ترکیب معوقات و همچنین دلایل آن از چالشهای مهم نظام مالیاتی کشور در شرایط کنونی می باشد. همان گونه که گفته شد، مجموعه ای از دلایل ساختاری و نهادی، در کنار طیف وسیعی از عوامل اداری و نیز برخی از ویژگی های ذاتی فعالیتها و بخشهای اقتصادی و همچنین تفاوت های فرهنگی و جغرافیایی در بالا بودن میزان معوقات مالیاتی در استانهای کشور نقش دارند و همین موارد اخیر، اهمیت بررسی استانی این موضوع را در ابعاد مختلف آن دو چندان می کند. از این رو بررسی حجم و ترکیب معوقات مالیاتی به تفکیک منابع مالیاتی و نیز به تفکیک فعالیت های اقتصادی در استان، در کنار عواملی که موجب انباشت این گونه معوقات شده است، از مهمترین اهداف این طرح می باشد. انتظار می رود، پس از بررسی این موضوع، نقش عوامل مختلف نهادی، مدیریتی، فرهنگی، جغرافیایی و نیز برخی ویژگی های ذاتی فعالیتها در بروز این پدیده شناسایی شوند.

اهداف و دستاوردها

- تبیین چالشهای موجود در خصوص وصول معوقات مالیاتی در استان و نقش عوامل فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و دانش مؤدیان در آن
- بررسی حجم و ترکیب انواع معوقات مالیاتی و روند آنها به تفکیک منابع مالیاتی، بخشها و فعالیتهای اقتصادی، شهرستانهای استان و نیز آرایه تصویری از وضعیت فعلی و مراحل اجرایی معوقات
- بررسی وضع موجود نظام وصول و اجرای استان شامل شناخت مشکلات و مسائل اساسی آن (به ویژه بررسی دلایل افزایش معوقات مالیاتی و تحلیل علل آن به تفکیک منابع مختلف مالیاتی و فعالیتهای رتبه بندی انواع معوقات بر اساس ریسک وصول و شناسایی مؤدیان پر ریسک
- برآورد زیان درآمندی ناشی از معوقات (به دلیل عدم وصول به موقع مالیات و اصاب تورم به آنها).
- محاسبه میزان جرایم مالیاتی قابل اصاب ت به معوقات مالیاتی و مقایسه آن با تورم و میزان هزینههای اجرایی وصول اینگونه معوقات
- بررسی موانع وصول معوقات و برآورد میزان هزینههای وصول معوقات مالیاتی (هزینههای مختلف اداری و اجتماعی و غیره).
- بررسی اثربخشی، مشکلات و نارسایی دستورالعملهای مرتبط با وصول و اجرا
- ارائه راهکار مناسب برای حل مشکلات مربوط به معوقات و افزایش سرعت وصول معوقات در استان

روش انجام پژوهش

روش شناسی این پژوهش بایستی شامل دو مرحله باشد:

در مرحله اول باید با استفاده از روشهای توصیفی - آماری، به مطالعه روند معوقات مالیاتی در استان و مقایسه آن با شاخصهای منظر کشوری پرداخت. در این مرحله لازم است، انواع معوقات به تفکیک منابع مالیاتی، مدت یا میزان تعویق در پرداخت، ارزش اسمی و ارزش واقعی آنها (تعدیل شده با تورم) و غیره با استفاده از آمارهای موجود بررسی شود. در مرحله دوم نقش عوامل مختلف (بویژه عوامل تعیین کننده نهادی و اجتماعی از قبیل قوانین و مقررات مالیاتی، کیفیت تشخیص و حسابرسی، کارایی جرائم مالیاتی، میزان آشنایی مؤدیان با زیرساختهای الکترونیکی جمع آوری مالیات، امکان وجود تبانی بین مأمور و مؤدی، دیدگاه شهروندان به خدمات متقابل دولت محلی، کیفیت خدمات و راهنمایی اصولی مشاوران مالیاتی و عدم انحراف مشاوره ای و مواردی نظیر آن) در بروز

پدیده معوقات مالیاتی در استان مورد شناسایی قرار گیرد. این موارد می‌توانند از طرق مراجعه مستقیم به پرونده های مالیاتی و یا پرسشنامه، مصاحبه و مواردی نظیر آن صورت پذیرند بگونه ای که محقق بتواند شاخص های کمی- ترکیبی برای تحلیل برخی از آنها ارائه نماید. (شاخص سازی برای هر کدام از موارد فوق یا ترکیبی از آنها می تواند در افزایش سطح علمی تحقیق و پذیرش نتایج آن مؤثر باشد تا صرفاً تحلیل نتایج حاصله از پرسشنامه یا سایر تحقیقات میدانی ارائه شده توسط نرم افزارها) آمار و اطلاعات مورد نیاز نیز از سازمان امور مالیاتی و ادارات کل استانی و نیز سایر مراجع رسمی مانند مرکز آمار ایران و بانک مرکزی و در صورت نیاز تحقیقات میدانی مذکور قابل استخراج می باشند. دوره زمانی این مرحله باید فاصله سالهای ۱۳۸۱ به بعد را مورد تأکید قرار دهد.

دامنه پژوهش

موضوعی: بررسی وضعیت معوقات مالیاتی در استان به تفکیک منابع و علل آن

مکانی: استان مورد نظر شامل مرکز استان و شهرستان های آن

۲) بررسی جایگاه بنگاههای بزرگ، متوسط و کوچک در اقتصاد استان و ارزیابی میزان تمکین مالیاتی آنها

بیان مسأله و اهمیت موضوع

امروزه در بسیاری از کشورهای جهان بیش از ۹۵ درصد کسب و کارها و حدود ۷۵ درصد کل اشتغال بخش خصوصی توسط بنگاههای کوچک و متوسط انجام می‌شود. به همین دلیل، با توجه به جایگاه و اهمیت این بنگاهها در ایجاد اشتغال و ارزش افزوده در اقتصاد، صاحبان بر توجه ویژه به این بخش و رفتار مالیاتی مناسب با آن تأکید دارند. تجربیات جهانی نشان می‌دهد مؤسسات کوچک پرداخت‌های مالیاتی خود را از طریق ترفند مالیاتی و عدم رسمیت کاهش می‌دهند. این در حالیست که شرکتهای بزرگ از معافتهای قانونی، تعطیلات یا نرخهای تخفیفی در این راستا بهره می‌گیرند و البته دسترسی بیشتری به برنامه‌ریزیهای مالیاتی دارند. عواملی چون: تعداد زیاد این مؤسسات، گردش سرمایه‌ای بالا و تنوع آنها بایستی در برنامه‌ریزی در خصوص نحوه برخورد مالیاتی با بنگاههای کوچک مورد نظر قرار گیرد. مدیریت ریسک و شناسایی کسب و کارهای فاقد تمکین در این راه بسیار مهم است.

در تلاش برای تفکیک مؤسسات بر حسب شرکتهای بزرگ، متوسط و کوچک می‌توان به شاخص گردش سرمایه یا پارامترهایی چون مساحت فیزیکی، صورت حساب برق، تعداد کارکنان و تعداد خودروها اشاره کرد. در این میان گردش سرمایه در سراسر جهان به عنوان شاخص احراز صلاحیت بکار می‌رود.

اما در قانون مالیاتهای مستقیم ایران، بدون توجه به روشهای فوق، تقسیم‌بندی مؤدیان بر اساس ماده ۹۵ انجام می‌شود. این در حالی است که وضعیت استانهای کشور به لحاظ محرومیت اقتصادی-اجتماعی، بیکاری، وضعیت آموزشی، پژوهشی و تحصیلی و غیره، تفاوت‌های قابل توجهی با یکدیگر داشته و نحوه برخورد نظام مالیاتی کشور با این مؤسسات می‌تواند ضامن ایجاد، توسعه و یا انحلال این گونه مؤسسات باشد.

در هر صورت اطلاع از وضعیت این گونه بنگاهها در ایجاد اشتغال و ارزش افزوده، درآمد مالیاتی برای دولت و شناسایی چالشها و مشکلات آنها، علاوه بر این که می‌تواند در شناسایی منابع مالیاتی کمک نماید، بلکه در شناسایی موانع تمکین مالیاتی و راهکارهای کاهش هزینه‌های تمکین این گروه از مؤدیان نیز مؤثر می‌باشد.

اهداف و دستاوردها

شناسایی و دسته‌بندی بنگاههای کوچک و متوسط و همچنین بنگاههای بزرگ بر اساس اندازه، میزان اشتغالزایی، ارزش افزوده و غیره در استان و همچنین به تفکیک نوع فعالیتهای عمده

- بررسی روند ثبت انواع بنگاهها در استان طی دوره زمانی مشخص
- بررسی تعداد و نوع بنگاهها و دسته بندی آنها بر اساس سالهای فعالیت
- برآورد و محاسبه مالیات پرداختی اعم از مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده توسط انواع بنگاهها
- بررسی میزان تمکین مالیاتی از سوی بنگاههای مذکور طی دوره معین از طریق شاخصهای مربوطه
- شناسایی موانع و مشکلات موجود در خصوص تمکین مالیاتی و معوقات در بین انواع شرکتهای فوق

روش انجام پژوهش

این پژوهش از نوع کاربردی بوده و در سه مرحله کاملاً مشخص بایستی صورت پذیرد:

مرحله اول: باید با استفاده از روشهای توصیفی - آماری، ابتدا به شناسایی تعداد بنگاههای کوچک، متوسط و بزرگ استان و نیز اطلاعات مربوط به شاخصهای عملکرد و فعالیت آنها نظیر تعداد، ارزش افزوده، میزان اشتغال، سابقه فعالیت، سهم آن از ارزش افزوده کل استان و غیره پرداخته و سپس عملکرد و میزان پرداختهای مالیاتی آنها را مورد مطالعه قرار دهد.

مرحله دوم: محقق باید در پی ایجاد و معرفی شاخص با شاخص هایی از عدم تمکین باشد. برای ایجاد این شاخص (ها) محقق می تواند از انواع دفاتر حسابداری، درآمدهای تخمینی گزارش نشده، تجارب حسابرسان خبره و سایر روشهای مرسوم در دنیا برای محاسبه کمی و کیفی این پدیده استفاده کند. همچنین، محقق می تواند از روش نمونه گیری و تعمیم دهی علمی آن به کل جامعه بنگاهها در مطالعه و محاسبه این شاخص استفاده کند.

مرحله سوم: محقق باید بر اساس تجارب و ویژگی های خاص کشوری و استانی مهمترین عواملی (اعم از سیاستهای مالیاتی و سایر موارد) را که می توانند در تمکین مالیاتی بنگاهها مؤثر باشند را توجه علمی نموده و با استفاده از روشهای مرسوم آماری و اقتصادسنجی معی داری و اثرات هر کدام از این عوامل را بر متغیر وابسته بدست آمده در مرحله دوم را مورد ارزیابی قرار دهد. (مدلهای لاجیت و برابیت و رگرسیونهای چندگانه روشهای مناسبی برای این ارزیابی می باشند) پس از آن لازم است راهکارهای مناسب جهت بهبود تمکین مالیاتی بررسی شود. آمار و اطلاعات موردنیاز نیز از سازمان امور مالیاتی و ادارات کل استانی و نیز سایر مراجع رسمی مانند وزارت صنعت، مرکز آمار ایران و بانک مرکزی در سطح ملی و محلی و در صورت نیاز تحقیقات میدانی استاندارد قابل استخراج می باشد.

دانشیه پژوهشی

موضوعی: بررسی وضعیت مالیاتی بنگاههای بزرگ و کوچک و متوسط (SME ها) در استان

مکانی: استان مازندران شامل مراکز استان و شهرستان های آن

زمانی: از سال ۱۳۸۱ به بعد

۳) بررسی مالیات مشاغل استان به تفکیک گروه‌های عمده

بیان مسئله و اهمیت موضوع

نظام مالیاتی کشور همواره در بخش مشاغل (غیرشرکتی) با چالش‌های زیادی روبرو بوده است. ویژگی‌های ذاتی فعالیت‌های این بخش در کنار عدم شفافیت در گردش اطلاعات مالی آنها، هزینه‌های اجتماعی و اداری وصول مالیات را در این بخش افزایش داده است. میزان وصولی مالیات بر درآمد مشاغل، در مقایسه با گردش مالی و ارزش افزوده‌ای که در این بخش ایجاد می‌شود، بسیار ناچیز است. مطالعات نشان می‌دهد که میزان ارزش افزوده‌ی بخش مشاغل به طور متوسط دو برابر ارزش افزوده‌ی شرکتها است در حالیکه میزان مالیات پرداختی توسط اشخاص حقوقی ۱۱ برابر مالیات پرداختی بخش مشاغل است. نسبت مالیات مشاغل به پایه‌ی مالیاتی (ارزش افزوده) مشاغل نیز حدود ۴ درصد است، در حالی که نسبت متناظر برای اشخاص حقوقی بیش از ۴ درصد است. بنابراین سهم پایین مالیات مشاغل از کل درآمدهای مالیاتی و مالیات‌های مستقیم علی‌رغم گسترده بودن پایه مالیاتی این بخش - که علاوه بر بخش‌های تولیدی، تقریباً کلیه بخش‌های خرده فروشی را نیز زیر پوشش دارد - از یک طرف، نشان از کوشش مالیاتی پایین در این بخش و از طرف دیگر حکایت از افزایش روز افزون باز مالیاتی سایر بخش‌های اقتصاد از جمله بخش‌های تولیدی و مولد اقتصاد دارد. عوامل مختلفی در عدم وصول مالیات واقعی از بخش مشاغل نقش دارند که از آن جمله می‌توان به گستردگی و تنوع حجم بالای گردش مالی، سنتی بودن جریان مبادلات پول و کالا و از همه مهمتر غیر شفاف بودن فعالیتهای اقتصادی آنها اشاره کرد. همچنین مشاغل و اصناف مختلف، با توجه به ویژگی‌های مربوط به نوع کسب و کار و نیز خصوصیات منطقه‌ای که در آن به فعالیت می‌پردازند، در تمکین مالیاتی متفاوت از یکدیگر می‌باشند. لذا با توجه به تنوع توزیع مشاغل در مناطق و استان‌های کشور و نیز شرایط اقتصادی، جغرافیایی، فرهنگی و اجتماعی خاص هر یک از مناطق نسبت به مشاغل مختلف، بررسی و مطالعه وضعیت مالیات مشاغل در هر یک از استان‌ها به منظور کسب اطلاعات مفید جهت سیاست‌گذاری مناسب و رفع مشکلات موجود در نظام مالیاتی کشور ضروری به نظر می‌رسد.

ویرایش: صفر	فرم درخواست همکاری جهت حمایت های مالی از پایان نامه های کارشناسی ارشد و دکتری حرفه ای (فرم شماره یک) F2213 -21	
از		

اینجانب با مشخصات ذیل متقاضی برخورداری از حمایت های مالی موضوع «دستور العمل حمایت از پایان نامه های کارشناسی ارشد و دکتری حرفه ای در حوزه مالیات» می باشم.

نام و نام خانوادگی دانشجوی:	کد ملی:	شماره تماس محل کار:	شماره همراه:
نشانی محل کار:	پست الکترونیکی:		
نام و نام خانوادگی استاد راهنما:	کد ملی:	شماره تماس محل کار:	شماره همراه:
نشانی محل کار:	پست الکترونیکی:		
مقطع تحصیلی:	رشته تحصیلی:	گرایش:	
نام دانشگاه:	نام دانشکده:		
مرتبه علمی استاد راهنما:	رشته تحصیلی:		

عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد یا دکتری حرفه ای:

۴۴

دانشجو	استاد راهنما	دفتر پژوهش و برنامه ریزی
امضاء و تاریخ	امضاء و تاریخ	امضاء و تاریخ

• پایان نامه هایی که از طرف دستگاه ها و سازمان های دیگر مشمول حمایت شده باشند از شمول این دستورالعمل خارج می باشد.

مدارک مورد نیاز:

- ☐ تصویر سوابق شغلی استاد راهنما.
- ☐ تصویر کارت دانشجویی.
- ☐ تصویر پروپوزال پیشنهادی.
- ☐ تصویر پروپوزال تصویب شده.

ویرایش: صفر	فرم درخواست حمایت های مالی پایان نامه های کارشناسی ارشد و دکتری حرفه ای (فرم شماره دو) F2213 -21	 وزارت آموزش عالی و تحقیقات علمی
از		

دفتر پژوهش و برنامه ریزی

احتراماً، با توجه به اینکه اینجانب موضوع پایان نامه تحصیلی خود را با عنوان ذیل و مطابق توافقات انجام شده به اتمام رسانده ام لذا خواهشمند است مطابق دستورالعمل «دستور العمل حمایت از پایان نامه های کارشناسی ارشد و دکتری در حوزه مالیات» اقدامات لازم را در خصوص حمایت مالی از اینجانبان مبذول فرمایید.

نام و نام خانوادگی دانشجو:

نام بانک: نام شعبه: شماره حساب:

نام و نام خانوادگی استاد راهنما:

نام بانک: نام شعبه: شماره حساب:

عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد یا دکتری حرفه ای:

تاریخ تصویب پروپوزال: تاریخ دفاع از پایان نامه: نمره پایان نامه: تعداد واحد پایان نامه:

دانشجو	استاد راهنما	دفتر پژوهش و برنامه ریزی
امضاء و تاریخ	امضاء و تاریخ	امضاء و تاریخ

مدارک مورد نیاز:

- ☐ ارائه یک نسخه پایان نامه کارشناسی ارشد و یا دکتری حرفه ای (صحافی شده) به همراه فایل مربوطه.
- ☐ ارائه یک نسخه خلاصه مدیریتی از پایان نامه به همراه فایل مربوطه.
- ☐ نامه تأییدیه از طرف دانشگاه مربوطه مبنی بر تاریخ دفاع، نمره و موضوع پایان نامه.